

LIETUVIŲ KALBA (VALSTYBINĖ)

2015 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotis

Kalbėjimas (mokinio sąsiuvinis)

2015 m. balandžio 23 d.

PAAIŠKINIMAI

- Kalbėjimo užduočių komplektą, skirtą 30 mokinių arba vienai vertinimo grupei, sudaro: 2 sąsiuviniai mokiniams (vienas iš jų skiriamas ruošti, kitas – atsakinėti; šie sąsiuviniai turi būti perkirpti nurodytoje vietoje) ir 2 sąsiuviniai mokytojui ir vertintojui. Su jų turiniu mokytojas bei vertintojas susipažįsta iki pasiekimų patikrinimo pradžios.
- Ruošimosi patalpoje mokinys išsitraukia bilietą (lapą su kalbėjimo užduotimi) ir 20 minučių ruošiasi atsakinėti. Po 10 minučių kviečiamas ruošti kitas mokinys (žr. lietuvių kalbos (valstybinės) (žodžiu) pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo vykdymo instrukciją), kuris išsitraukia bilietą iš likusiųjų. Baigęs ruošti, mokinys palieka savo bilietą ruošimosi patalpoje. Pasiekimų patikrinimo patalpoje, pasakęs mokytojui bilieto numerį, mokinys gauna to paties numerio bilietą.
- Mokinys apie perskaitytą tekstą turėtų kalbėti maždaug 5 minutes. Mokytojas neturi trukdyti mokiniui atsakinėti ir tik tuo atveju, kai mokinys kalba pernelyg ilgai, gali atsakinėjimą nutraukti. Baigęs pasakoti mokinys dar apie 5 minutes atsakinėja į mokytojo klausimus.
- Mokinio kalbėjimas vertinamas vadovaujantis lietuvių kalbos (valstybinės) pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo kalbėjimo vertinimo instrukcija. Vertintojas įvertinimą užrašo kalbėjimo vertinimo lape, kurio forma skelbiama duomenų perdavimo sistemoje KELTAS.

Linkime sėkmės!

1 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į mokytojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

„SVAJONIŲ KARAVANAS“ PAJUDĖJO

Į Užgavėnių šventę Ruņšiškių liaudies buities muziejuje susirinkę žiemos varytojai aplankė ir į pirmąją savo stotelę atriedėjusį „Svajonių karavaną“. Pasak akcijos organizatorių, pramogautojai tiesiog šturmavo karavane stovėjusį grikių košės puodą, tad daugelio svajonė – skaniai ir sočiai prisikirsti – iš tiesų išsipildė.

Kaip pastebėjo pilietinės edukacinės akcijos „Svajonių karavanas“ rengėjai, į svajotojų erdvę atvykusieji aikčiojo iš nuostabos ir negalėjo patikėti, kad dar kažkas siūlo svajoti, o kažkas tiki, kad tos svajonės išsipildys. „Iš tiesų, mūsų žmonės dažnai yra nusiminę ir nusivylę, daugelis net bijo svajoti, – teigė „Svajonių karavano“ iniciatorė Jurgita Pocienė, Daugiavaikių šeimų asociacijos MES vadovė. – Gal sunki buitis, gal dažnas nepriteklus žmones paverčia tiesiog egzistuojančiomis būtybėmis, kurios svajoja vien apie milijoną... Tikiu, kad šis projektas parodys visuomenei, jog galima daug ką padaryti ir be milijonų, reikia tik didelio noro ir pasiryžimo. Taip pat tikiu, kad sugebėsime išpildyti didelę dalį mums užrašytų svajonių ir tuo priversime patikėti, jog svajoti būtina ir reikia.“

„Svajonių karavaną“ aplankiusi TV laidos „Mamyčių klubas“ vedėja Eglė Skrolytė džiaugėsi, kad šventėje atrado dar nematytų ir negirdėtų pramogų. Moteris mielai rašė savo svajones kartu su sūnumi ir dukrele ir tvirtai tikėjo, kad jos kada nors išsipildys. „Džiugu, kad vyksta tokie netradiciniai projektai, pakylėjantys žmones nuo žemės. Svajoti būtina, nes tik svajojantis žmogus gali siekti ir pasiekti“, – pabrėžė žinoma mama.

Septynis mėnesius trukusią kelionę po visą Lietuvą pradėjusią įspūdingą „Svajonių karavano“ vilkstinę sudaro ne tik sveikuoliška koše vaišinanti lauko virtuvė. Ten bus ir susitikimų palapinė, kurioje, atšilus orams, vyks susitikimai su visuomenei gerai žinomais žmonėmis, puoselėjančiais šeimos vertybes. Talkinant Sveikatos žurnalistų asociacijai bus rengiamos paskaitos šeimos planavimo, sutuoktinių tarpusavio santykių, sveikatingumo, tėvystės temomis. Dar viena sudedamoji karavano dalis – kilnojamoji fotografijos studija, kurioje lankytojai kviečiami nemokamai įsiamžinti su visa šeima. „Dabar mes visi turime po vieną ar net kelis fotoaparatus, pleškiname jais į kairę ir į dešinę. Tik štai gražių šeimos nuotraukų, kuriose sėdi tėtis, mama, vaikai, o dar tetos ar dėdės, seneliai, kažkodėl nebeturime, – mintimis dalijosi „Svajonių karavano“ fotografas Kęstutis Urbonas. – Tad norime priminti Lietuvai šią gražią fotografavimosi tradiciją ir įgyvendinti grandiozinį projektą „Lietuvės šeima“, per jį parodyti visas Lietuvos šeimas – nuo Vilniaus iki Klaipėdos, nuo Žemaitijos iki Suvalkijos.“

Akcijos organizatorė Jurgita Pocienė atkreipė dėmesį, kad svajonė išleisti į kelią tokį didelį projektą niekaip nebūtų virtusi tikrove ne tik be rėmėjų, bet ir be savanorių. Prie projekto aktyviai prisijungęs savanoriškas jaunimas iš organizacijos „JCI Lietuvà“ svajotojams padeda rinkti užrašytas svajones ir dalinti nepaprastai skanią kareivišką grikių košę.

Iš spaudos

2 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į mokytojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

- 1. Pasakykite teksto temą.*
- 2. Papasakokite, kas rašoma tekste.*
- 3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.*

ŽMOGUS TUO IR ĮDOMUS, KAD TURI YDŲ

Apie tai, kuo įdomus žmogus, pasakoja aktorius, režisierius, „Keistuolių teatro“ vadovas Aidas Giniotis.

Manau, kad tiems, kurie svajoja, fantazuoja, kuriems įdomu kurti, aktorystės, režisūros studijos yra vienos įdomiausių. Jei rinkčiausi iš naujo, rinkčiausi tą patį kelią. Nors kartais studentams su didele atsakomybe sakau – visą gyvenimą bus labai sunku, rytojus bus sunkesnis už šią dieną. Įspėti ir pasakyti, kad tai labai sunkus gyvenimo kelias, reikia. Bet jei turi valios, kūrybinę ugnelę ir ryžtiesi tuo keliu eiti, eik nedvejodamas.

Tiesa, reikia nepamiršti, kad pats teatro menas yra trapus. Kuri spektaklį, dirbi pusę metų ar metus, sudedi visą širdį, vaidini premjerą, dar kažkiek spektaklių, bet visas tavo triūsas lieka tik žiūrovų širdyse, galvose, sielose. Filmo autorius gali visada parodyti savo filmą, o teatro kūrėjas – beviltiškoje situacijoje. Jis gali skėscioti rankomis, sakyti „buvo, buvo, buvo“, bet...

Prisimenu savo studijų metus: dirbdavome iki išnaktų, bet, jei nori, jei veržiesi, jei tave „veža“, tada ir sunkumas, nuovargis yra malonus. Čia lygiai taip pat, kaip baisiausiai nuvargti po labai gero spektaklio. Bet kiekvienas žmogus žino, kas yra malonus nuovargis. Taigi, jei jauti pasitenkinimą, nuovargis būna malonus. Būna ir sunkių dienų, kai fizinė savijauta bloga. Gali būti, kad spektaklyje nėra darnos. Procesas tikrai ne visada rožėmis klotas, kuriant spektaklį atsiranda visokių nesutarimų. Bet ir tai įdomu.

Nesumeluoti, neformalūs plovimai, žiūrovų dėmesys visuomet svarbu. Turbūt didžiausia dovana, kai jauti, kad spektaklis vykęs, kad tu pagavai ir vedi temą, o žiūrovai nuščiuvę klausosi. Gyvenime tai pavyksta labai retai. Beveik niekada nebūna, kad šimtu procentų pasiektum tai, ko siekei statydamas spektaklį ar ruošdamas vaidmenį. Jei taip ir nutinka, tai būna vienetiniai stebuklai.

Juk tai, ką žmogus daro, negali būti tobula, taip nebūna. Tobulas žmogus – nebe žmogus, jis kažkas aukščiau. Gal žmogus tuo ir įdomus, kad turi kažkokių pipirų, ydų, kurios menininkams ypač būdingos. Kol ydos pakenčiamos – jos kaip druska ar prieskoniai.

Reikia pripažinti, kad dabar studentai kitokie. Buvimas su jaunais žmonėmis ir tave patį šiek tiek veikia. Kiekvieną sykį permąstai savo ir bandai suprasti jų vertybes, matai, kas jau praeityje, kas nebe vertybė. Matai, prie ko turi suspėti prisiliesti ar kažką perprasti. Dirbdamas su žmonėmis turi atrasti labai daug naujų dalykų arba senų iš naujo. Nėra taip, kad išdėstai programą ir eini ramus namo, o jūs ruoškite namų darbus. Ne. Tu juos pažįsti per grupines paskaitas, per individualius užsiėmimus, ir ketvirtame kurse jie tau beveik kaip vaikai, broliukai ar sesutės. Atsiranda ir kūrybinė meilė, ir noras globoti, o kartais – provokuoti. Užsimezga labai glaudūs ryšiai.

Iš spaudos

3 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į mokytojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

PRIEŠNUODŽIAI NUO PATYČIŲ – FILMUOSE

Kasmet pavasarį pranašauja ne tik šiltėjantys orai ir ilgėjančios dienos, bet ir jau ne pirmus metus vykstanti „Veiksmo savaitė be patyčių“. Ją rengia emocinės pagalbos tarnyba „Vaikų linija“. Kaip įprasta, vyko gausybė renginių ir pokalbių, skirtų patyčioms atpažinti ir stabdyti. Tarp jų – ir 9 specialūs kino seansai įvairaus amžiaus mokiniams. Su patyčių tematika susiję filmai skatino suprasti kitą žmogų ir būti jautresnius.

„Paprastai patyčios nukreipiamos į bendraamžį, kuris yra kažkuo kitoks nei dauguma. Galbūt tylesnis, uždaresnis, galbūt turintis negalią ar gyvenantis nepilnoje šeimoje. Tuo „kitoniškumu“ pasižymi ir mūsų parinktų filmų herojai. Mokiniai buvo skatinami juos geriau pažinti, pasigilinti į konfliktines situacijas, paieškoti būdų, kaip jas spręsti“, – kalbėjo Goda Sosnovskienė, „Skalvijos“ kino centro edukacinių programų koordinatore.

Kaip ir kasmet, iniciatyvoje dalyvaujančios mokyklos filmą galėjo pasirinkti pačios. Šiemet buvo siūloma pasižiūrėti 7 kino pasakojimus. Rinktasi vadovaujantis keliais kriterijais – moksleivių amžiumi, filmo siužetu, jo žanru ar net šalimi, kurioje buvo sukurtas. Tarkim, Lietuvoje į „Veiksmo savaitės be patyčių“ repertuarą įtrauktas ir dokumentinis Giedrės Beinoriūtės filmas „Pokalbiai rimtomis temomis“ (2012 m.). Pagrindiniai filmo herojai – vaikai ir paaugliai, apdovanoti ypatingu gebėjimu apsaugoti aplinkinį pasaulį. Filme keliami klausimai apie vienatvę, meilę, žmogaus ryšį su kitu žmogumi.

1–4 klasių mokiniai pamatė vokiečių režisieriaus Kristiano Diterio (Christian Ditter) veiksmo ir nuotykių filmus „Krokodilai“ (2009 m.) bei „Krokodilai 2“ (2010 m.). Kaip susirasti naujų draugų, kaip pritapti prie bendraamžių ir pelnyti jų pagarbą? Su tokia dilema susiduria į naują miestelį atsikraustęs Kajus. Prie vežimėlio prikaustytas berniukas nesijaučia esąs ribotų galimybių ir siekia susirasti draugų. Švedų režisieriaus Lukaso Mudisono (Lukas Moodysson) filmas „Mes geriausias!“ (2013 m.) įrodė, kad geriausia gynyba prieš patyčias yra buvimas savimi. Filmą herojės – trys paauglės Bobo, Klara ir Hedviga. Merginos gerokai išsiskiria iš savo bendraamžių: jos atrodo kitaip, domisi kitais dalykais. Tačiau svarbiausia – nė kiek nesivaržo savo kitoniškumo ir yra laimingos būdamos tokios, kokios yra. Šį filmą rinkosi 5–12 klasių mokiniai.

„Veiksmo savaitės be patyčių“ dalyviai išvydo dar kelias istorijas, įkvepiančias kovoti už save. Norvegijos filmas „Vėlinių salos karalius“ (2010 m.) skatino apmąstyti jaunimo auklėjimo metodus ir jų pasekmes. Išsiveržti iš slogios kasdienybės bandančio dvylikamečio Simono istorija pavaizduota bendrame Šveicarijos ir Prancūzijos filme „Sesuo“ (2012 m.). Apie dešimtmečio Jojo draugystę su iš medžio iškritusiu sparnuočiu pasakojama Olandijos filme „Kuosvarnis“ (2012 m.).

Renginiuose dalyvavo net 1137 ugdymo įstaigos, žiniasklaidos, pramogų ir meno pasaulio atstovai, šalies Prezidentė. Viešais pasisakymais bei įvairia veikla vaikai ir suaugusieji buvo skatinami kalbėti apie išskylančias problemas bei drauge ieškoti sprendimų.

Iš spaudos

4 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į mokytojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

PASAKA – BENDRAVIMO BŪDAS

Vos 7 minutės – vidutiniškai tiek laiko per parą lietuviai skiria savo vaikams. Atkreipdamas visuomenės ir tėvų dėmesį į šį faktą, labdaros ir paramos fondas „Sniečkaus fondas“ kartu su rėmėjais ir savanoriais pradėjo įgyvendinti projektą „Pasakos vaikams“. Projekto tikslas – paskatinti pasakas kuriančius ir savo vaikams sekančius tėvelius jomis pasidalyti. Tai galima padaryti apsilankius interneto svetainėje www.pasakosvaikams.lt.

„Pastebima, kad tėveliai vis labiau tolsta nuo savo vaikų, kuriems gyvą bendravimą dažnai atstoja televizorius ar kompiuteris, – pastebi Vladas Sniečkus, labdaros ir paramos fondo „Sniečkaus fondas“ įkūrėjas. – Skirdami nepakankamai laiko vaikams, mes po truputį tolstame nuo jų, todėl atsiranda tarpusavio nepasitikėjimo, pykčio, kartais netgi smurto.“

V. Sniečkaus teigimu, toks iš pirmo žvilgsnio paprastas laiko leidimo būdas, kaip pasakų sekimas, puoselėja tvirtus, šiltus šeimos santykius. „Juk taip paprasta išjungus šviesą tiesiog paklausti vaikų – apie ką šiandien norite pasakos? Nėra prastos pasakos, tiesiog reikia leisti sau kartu su vaikais pasinerti į fantazijų pasaulį ir išgirsti tai, kas vaikui tą dieną svarbu. Kiekvieną vakarą sekamos pasakos įgauna vis naujų atspalvių, o girdėdami ramų tėvų balsą, vaikai taip pat nurimsta ir ramiai užmiega, laukdami kito vakaro ir naujos pasakos, – sako V. Sniečkus. – Smagu girdėti, kaip vaikai krykštauja laukdami, kada vėl pradėsiu sekti naują pasakaitę, o anksčiau sektą neretai pakoreguoja, jei ji šiandien sekama kitaip nei vakar.“

Apsilankiusieji interneto svetainėje pasidalyti savo kūrybos pasaka gali labai paprastai: tiesiog įrašę tekstą į specialų laukelį, elektroniniu paštu pasakos@pasakosvaikams.lt ar paskambinę svetainėje nurodytu telefonu (projekto kuratoriai perskambins ir įrašys pasaką). Prie projekto „Pasakos vaikams“ dirba ne tik vaikų psichiatrai bei psichologai, bet ir savanoriai autoriai, dailininkai, kalbos redaktoriai. Interneto svetainėje esančias pasakas galima perskaityti, pasiklausyti įgarsinto jų varianto ar pažiūrėti specialiais garso efektais praturtintus *YouTube* filmukus. Organizatoriai pritaria, kad ateityje planuoja išleisti ir knygelę, kurioje bus sudėtos gražiausios atsiųstos pasakos.

Projektas „Pasakos vaikams“ buvo sėkmingai pristatytas ir 15-oje tarptautinėje Vilniaus knygų mugėje. Didžioji dalis juo susidomėjusių lankytojų apgailestavo, jog patys nesugalvojo įamžinti pasakų, kurias buvo girdėję iš savo tėvų bei senelių ar sekę savo vaikams. Kalbinti mugės svečiai pritarė projekto idėjai ir manė, jog ji yra ne tik prasminga mezgant ryšį su atžalomis, bet ir lavina suaugusiųjų bei vaikų kūrybiškumą.

Psichologai pritaria, kad pasakų sekimas yra bene viena svarbiausių tėvų ir vaikų bendravimo formų. Tai svarbi priemonė vaiko asmenybei formuoti. Ji ugdo smalsumą, kūrybiškumą, vaizduotę, kalbinius įgūdžius, leidžia suprasti emocijų pasaulį, bendravimo mechanizmus. Pasakos įvairiapusiškai veikia vaiko raidą, nes jos ugdo, auklėja ir moko. Klausydamas pasakos, vaikas mokosi pats sukurti situacijas ir įvykius.

Iš spaudos

5 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į mokytojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

DINGUSIO VILNIAUS VAIZDAI

Ar žinote, kaip atrodė negrįsta ir vandens apsemta Katedros aikštė ar apgriuvęs Gedimino pilies bokštas? Jeigu kada nors teko vartyti senąsias Vilniaus fotografijas, galima pastebėti neatpažįstamų dalykų. Pavyzdžiui, Vilniaus Katedros aikštė buvo ištrypta ir dulkėta, joje telkšojo balos, o gatvė driekėsi visai šalia Katedros.

Anksčiau Gedimino pilies bokštas atrodė visiškai kitaip, jis buvo apgriuvęs, stogą dengė skarda. Bokšto vaizdas pradėjo keistis 1884 metais, kai buvo pradėtas tvarkyti pilies kalnas. Buvo įrengti suoliukai, sutvarkyta augalija. Vienu metu pilies bokštas naudotas kaip sargybinė, o prieš Pirmąjį pasaulinį karą Gedimino bokšte buvo įrengta cukrainė. Ji buvo įsikūrusi bokšto antrajame aukšte. Cukrainės interjeras buvo jaukus – nusipirkus pyragaitį ir kavos buvo galima prisėsti prie staliuko ir grožėtis Vilniaus vaizdais.

Tiesa, bokšte netgi buvo siūloma įrengti kalėjimą labai svarbiems politiniams kaliniams. O dar 1911 metais, kai Vilniuje buvo tiesiamas vandentiekis ir kanalizacija, buvo svarstoma įrengti vandens rezervuarą. Tačiau tokie planai nebuvo įgyvendinti. Vandens bokšto idėjai aktyviai priešinosi Jonas Basanavičius, kuris nuvyko į Sankt Peterburgą ir įtikino valdininkus, kad šį paminklą reikia išsaugoti.

Lygiai vidurdienį ant Gedimino pilies kalno buvo iššaukama patrankos salvė. Pasitaikydavo, kad kareivis įpildavo per daug parako, todėl po galingos salvės išbyrėdavo senamiesčio namų langai. Nors miestiečiai skundėsi, tačiau patrankų salvės buvo vienas iš būdų sužinoti tikslų laiką. Jos Vilniuje grumėdavo iki 1911 metų.

Įdomu, kad Gedimino kalne buvo iškasti slapti tuneliai. Juos 1942 m. įrengė vokiečių kareiviai. Į tunelius vedė du įėjimai. Istorikai pasakoja, jog į šiuos tunelius buvo galima patekti iki 1960 metų – vėliau jie buvo užpilti. Tačiau kalbama, kad sulyginti buvo tik įėjimai į tunelius, patys tuneliai nėra užversti žemėmis.

1931 m. Vilniuje kilo didelis potvynis. Patvinus Nėriai ir Vilniai, buvo apsemta Katedros aikštė ir dalis Sereikiškių parko. Potvynis buvo toks didelis, kad Katedros aikštėje buvo galima plaukioti valtėmis. Suprantama, patvino ir Katedros požemiai. Iškrupo net šventovės kolonos. Ištyrus ir įvertinus Vilniaus katedros būklę, 1931 m. liepos 17 d. buvo įsteigtas Katedros gelbėjimo komitetas. Didžiausią rūpestį kėlė pamatai, kurie dėl gruntinio vandens poveikio pradėjo pleišėti, sienose atsirado didelių plyšių, patvinusi Neris užliejo rūsius.

Tačiau kartais nelaimė virsta laime. Kadangi Katedros plytelės buvo sugadintos, inžinieriai kartu su architektais jas išardė. Darbuojantis toliau netikėtai gerai paslėptoje kriptoje buvo rasti LDK kunigaikščio ir Lėnkijos karaliaus Aleksandro Jogailaičio ir abiejų Žygimanto Augusto žmonių – Elžbietos Habsburgaitės ir Barboros Radvilaitės – palaikai. Prie kunigaikščio palaikų rasti du žiedai ir geležinis kardas. Tai buvo istorinis įvykis, apie tai rašė visi to meto laikraščiai.

Pagal Eveliną Valiuškevičiūtę

6 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į mokytojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

GATVĖS GIMNASTAI

Kaunė, Dainavės mikrorajone, pradėjusi veikti atnaujinta sporto aikštelė iš karto sulaukė gausaus būrio judrių žmonių. Į jos atidarymą susirinko Statybininkų rengimo centro moksleiviai, patyrę gatvės gimnastai ir aktyvaus gyvenimo propaguotojai ne tik iš Kauno, bet ir kitų miestų.

Naujoje aikštelėje įrengtos lygiagretės, sienelės, gimnastikos žiedai, kopėtėlės, atsispaudimams ir atsilenkimams daryti skirti suolai, skersiniai prisitraukimams, kita sporto įranga. Vienas didžiausių gatvės gimnastikos puoselėtojų Lietuvoje ir šios aikštelės įrengimo iniciatorius Kauno technologijos universiteto pirmakursis Deividas Smailys tikino, kad pagaliau gatvės gimnastai treniruosis šios sporto šakos reikalavimus atitinkančiame aikštyne. Kol kas jis – vienintelis Lietuvoje. „Beveik prie kiekvienos mokyklos stadiono yra skersiniai ar kita įranga, tačiau dažnai ji yra dar sovietinė ir neatitinka gatvės gimnastikos reikalavimų – lygiagretės per toli viena nuo kitos, skersiniai per stori. Šioje aikštelėje viskas kitaip“, – aiškino devyniolikmetis Deividas Smailys.

Gatvės gimnastika – fizinės jėgos ir išvermės sportas. Naudojantis tik savo kūno svoriu atliekami įspūdingi jėgos triukai ant skersinio ar lygiagrečių. Šiek tiek daugiau nei prieš dešimtmetį Amerikoje populiarėti pradėjusi sporto šaka maždaug prieš penkerius metus pasiekė Lietuvą. Iš karto jos entuziastų atsirado ir Kaunė. Nors ši sporto šaka vadinama labai jauna, Deividas Smailys tikino, kad iš tikrųjų tai – naujai atrastas labai senas sportas. „Dabartinės gatvės gimnastikos ištakos siekia Antikos laikus, kai vyrai treniruodavosi ir rungtyniaudavo darydami atsispaudimus, prisitraukimus ir nešiodami rąstus“, – sakė daugiau nei ketverius metus gatvės gimnastikos pratimus atliekantis studentas.

Šia sporto šaka Deividas Smailys susidomėjo kartu su ketveriais metais vyresniu vilniečiu Deniu Tomkutoniū. Pamatę keletą vaizdo įrašų iš Amerikos ir Ukrainos gatvės gimnastų pasirodymų, vaikinai kibo į darbą. Kad galėtų atlikti pratimus ir triukus, kuriuos matė vaizdo klipuose, jiems teko ilgokai paplušėti. Tai, kas iš pirmo žvilgsnio atrodė paprasta ir lengva, pasirodė labai sunku. Tik maždaug po metų kasdienių treniruočių išmoko ant skersinių, lygiagrečių, gimnastikos žiedų atlikti žadą atimančius pratimus ir triukus. Pats Deividas jau yra dalyvavęs ir gatvės gimnastikos pasaulio čempionatuose. Pirmajame varžėsi sportininkai iš dešimties valstybių. Vaikinas tąkart akis į akį susitiko su sportininkais, kurie domisi gatvės gimnastika. Prieš tai juos buvo matęs tik vaizdo įrašuose. Tąkart Deividas Smailys iškovojo trečiąją vietą jėgos rungtyje. Antrajame pasaulio čempionate dalyvavo dvidešimties šalių sportininkai. Jėgos rungtyje kaunietis liko antroje vietoje. Vaikinas sako, jog gatvės gimnastika jį žavi tuo, kad joje daug laisvės ir galimybės improvizuoti, nėra trenerių ir priverstinio treniruočių grafiko.

Šiuo metu Lietuvos gatvės gimnastikos gerbėjų puslapyje užsiregistravę daugiau nei tūkstantis žmonių, nors šio sporto entuziastų šalyje yra keli tūkstančiai. Nuo 2012 metų kasmet organizuojami Lietuvos gatvės gimnastikos čempionatai.

Pagal Iveta Skliutaitę

7 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į mokytojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

svajonės pradėjo pildytis Lietuvoje

Iš Uzbekistano dar vaikystėje į Lietuvą su šeima atvykęs Vladislavas Žukovas jaučiasi kaip namie. Vaikinas buvo susigundęs vilionėmis emigruoti į Londoną, tačiau vėliau grįžo į Vilnių ir čia plėtoja savo verslą. Lietuvių vadinamas Vladu vaikinas tikina, kad užsienyje gyvenantys lietuviai niekada nesijaus savi.

Žukovas gimė Uzbekistane. Vladas dar gerai prisimena, kai sudegus visam turtui tėvai nutarė važiuoti į Lietuvą, kur gyveno senelis. Senelio bute Vilniuje atvykėliams teko glaustis kartu su mamos sesers šeima – vieno kambario bute tuomet sutilpo septyni gausios šeimos nariai. Buvo labai sunku. Situacija pasikeitė, kai vaikai gerokai užtelėjo ir kibo į darbus. „Labai norėjome turėti savų pinigų, nes jų nuolat trūkdavo. Vyriausias brolis, būdamas 16 metų, kartu su mama pradėjo prekiauti vaisiais ir daržovėmis. Aš, dar besimokydamas mokykloje, pradėjau dirbti prekybos centre. Vėliau pasirinkau kirpėjo profesiją ir ėmiau dirbti tada populiariame grožio salone“, – pasakojo Vladas.

Vilniečiai greitai pamėgo laisvai lietuvių ir rusų kalbomis bendraujančią vaikina, įvertino jo talentą. Jau po kelerių metų darbo pašnekovas galėjo džiaugtis ir geru atlyginimu. „Tačiau draugai vis dažniau pradėjo kalbėti apie gerą gyvenimą Didžiojoje Britanijoje ir aš juo susiviliojau“, – apie norą paragauti emigranto duonos pasakojo Vladas. Londone veržlus vaikinas baigė kosmetologinės chemijos studijas, lengvai rado darbą viename Didžiosios Britanijos grožio salonų. „Sekėsi puikiai, tačiau vis dažniau pradėjau galvoti apie Lietuvą, kurioje galėčiau įgyvendinti savo svajones“, – dėstė buvęs emigrantas.

Už Londono uždirbtus pinigus vaikinas Vilniuje išsinuomojo patalpas, įsigijo visą būtiną inventorių kirpyklai. Po 2 metų išsipildė ir kitos svajonės – Vladas įsigijo automobilį ir sodybą ramioje Vilniaus rajono vietoje, išplėtė grožio saloną, o kitais metais netgi ketina atidaryti savo mokyklą, kurioje bus ruošiami kirpėjai.

Verslą Lietuvoje Vladas kūrė už Londono uždirbtus pinigus, nes nė vienas bankas paskolos taip ir nesuteikė. Anot vaikino, gaila, kad mūsų bankai jauniems, sumaniusiems kurti verslą žmonėms ne visuomet suteikia paskolą. Taip žlugdomos jų iniciatyvos ir geros idėjos nueina šuniui ant uodegos. Vis dėlto emigruoti ketinantiems lietuviams vaikinas pataria neskubėti, pirmiausia stengtis įsitvirtinti gimtojoje žemėje. „Lietuviams reikia imti pavyzdį iš atvykėlių, kurie Lietuvoje stipriai įleido šaknis ir net neketina jos palikti“, – tikino jaunasis verslininkas. Emigranto gyvenimas, pasak pašnekovo, ne rožėmis klotas. „Londone lietuviai dažniausiai nuomoja namą, kuriame spaudžiasi apie 12 žmonių. Toks „bendrabučio“ gyvenimas, kai norint nusiprausti reikia laukti eilėje, gal ir nekliūva metus, tačiau vėliau ima varginti – norisi savo kampo, individualumo. Londone asmeninė erdvė neegzistuoja“, – emigracijos įspūdziais dalijosi pašnekovas.

„Kam vargti užsienyje, kai Lietuvoje gali daugiau uždirbti, gyventi erdviau, nesiskirti su šeima ir draugais?“ – retoriškai atsisveikindamas klausė grožio salono savininkas.

Pagal Vismantą Žuklevičių

8 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į mokytojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

LAISVALAIKIO BANDYMAS TAPO ELITINE PREKE

Lietuvės miškų instituto mokslininkei Sigutei Kuusienei paklūsta tai, apie ką daugelio šalių laboratorijose tik svajojama. Pirmąją rožytę mėgintuvėlyje Sigutei Kuusienei pavyko pražydyti dar 1995 metais. Tai nutiko, galima sakyti, atsitiktinai. Siekdama suprasti ir įvaldyti šį procesą, mokslininkė daugelį metų tęsė bandymus vakarais, savaitgaliais. Kartą užsukęs į institutą, mėgintuvėlį su jame išsiskleidusiu mikroskopiniu žiedeliu pamatė ir verslininkas Teisutis Žibas. Sužavėtas jis susipažino su laboratorijos vedėja ir pasiūlė bendradarbiauti – tegul biotechnologijos stebuklas džiugina ne tik mokslininkus, bet ir visuomenę. Praėjo keli bendradarbiavimo su mokslininkais, profesionalių dizainerių ieškojimo mėnesiai. Ir vos prieš kelias savaites vienam prekybos gėlėmis tinklui buvo pasiūlytos pirmosios rožytės – Coliukės. Verslininkas po kelis kartus per savaitę lekia į Kauną, Miškų instituto laboratoriją. Bendradarbiavimas su mokslininkais jam tapo įkvepiančiu pomėgiu. Apie kokį nors pelną iš naujosios veiklos T. Žibas dar negalvoja ir apie Lietuvoje visiškai naujo verslo galimybes kalba atsargiai.

Sigutė Kuusienė dabar gali mėgintuvėlyje pražydyti bet kurios veislės ir spalvos rožes. „Pradedame nuo pumpurėlio. Jis turi būti sterilus“, – sudėtingą technologiją aiškina laboratorijos vedėja. Tam tikromis sąlygomis laikomas pumpurėlis pradeda sprogti, augti, kelis kartus persodinamas. Tačiau kol pradeda žydėti, praeina mažiausiai metai, pusantrų. Tame ilgame kelyje nutinka įvairių nelaimių: kruopštų darbą neretai niekais paverčia grybai ar bakterijos. „Mėgintuvėlyje augalas visą laiką atskirtas nuo aplinkos. Kai susidaro palankus mikroklimatas, augalas jaučiasi gerai ir suformuoja žiedyną“, – mokslininkė aiškina pražydinimo paslaptį. Mėnesį ar ilgiau mėgintuvėlyje žydėjusi rožė pradeda augti. Vėliau ją galima persodinti į vazonėlį, gruntą. Augalą priversti pražysti mėgintuvėlyje pavyko nedaugeliui. „Šiuo metu pasaulyje esame tarp lyderių, pirmajame penketuke“, – sako laboratorijos vedėja. Apie savo sėkmingą eksperimentą mokslinėje spaudoje ji nesiskelbė. Vienintelė platesnė auditorija, su kuria pasidalijo patirtimi, buvo Šiaurės šalių doktorantai. Per jiems surengtus kursus Sigutė Kuusienė perskaitė pranešimą ir kiekvienam įteikė po rožytę.

Neseniai institute lankėsi specialistai iš panašios laboratorijos Vokietijoje. Tačiau Miškų instituto vyresnioji mokslo darbuotoja net nenori kalbėti apie tai, kad savo kūrybą galėtų parduoti užsieniui. Tai lietuviškas produktas! Sigutės Kuusienės vadovaujamos modernios laboratorijos pagrindinis tikslas – medžių genetiniai ir biotechnologiniai tyrimai, medžių dauginimas. Mokslininkė mato keleriopą savo darbo naudą. Tai vaizdingas įrodymas, kad mokslas yra menas. Ši patirtis kada nors duos praktinę naudą ir mūsų miškams – tada, kai pavyks mėgintuvėlyje kaip rožytes pražydyti medžius, galima bus sukurti greitai augančius hibridus.

Laboratorijoje savo valandos laukia dar viena Sigutės Kuusienės puoselėjama svajonė – Steļmužės ažuolo klonas. Po daugelio nesėkmingų bandymų pirmuosius gyvybės požymius pradėjo rodyti pernai pavasarį paimtas auginėlis. Tai reiškia, kad kada nors galėsime namuose turėti tautos gyvybingumo simbolio – Steļmužės ažuolo – kopiją.

Iš spaudos

9 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į mokytojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

LAUKINIAI GYVŪNAI – MIESTE

Vilniuje šamyšį kėlęs jaunas briedis – ne vienintelis laukinis gyvūnas, iš miškų ramybės atsidūręs mieste. Aplinkosaugininkams ir ugniagesiams miesto centre yra tekę gaudyti lūšiukus, o iš tvenkinio aptvetoje ligoninės teritorijoje traukti suaugusį briedį.

Pānevėžio regiono aplinkos departamento direktoriaus Valdemaro Jakšto nenustebino jauno briedžio apsilankymas Vilniuje. „Tokio amžiaus briedžiukai paprastai būna jau atsiskyrę nuo motinos, o patys savimi dar ne itin moka pasirūpinti. Jie iš viso praradę savisaugos instinktą, nes gamtoje, kaip stambūs gyvūnai, beveik neturi priešų ir nesuvokia, kokios grėsmės jiems kyla mieste“, – sakė ilgametis aplinkosaugininkas.

V. Jakštas pamena, kaip kadaise teko gelbėti į Pānevėžio respublikinės ligoninės teritorijoje esantį tvenkinį įkritusį briedį. Kadangi nedidelio tvenkinėlio betoniniai krantai buvo ne tik statūs, bet ir slidūs nuo dumblo, nebegalintį išsikapanoti žvėrį teko gelbėti žmonėms.

Gamtos apsaugos inspekcijos viršininkui Alfredui Breivei prieš keletą metų teko skubėti į senąsias miesto kapines Ramýgalos gatvėje – buvo gautas pranešimas, kad po jų teritoriją blaškosi du briedžiai. „Tačiau nuvažiavę radome tik jų pėdsakus – sargams plačiai atvėrus vartus, jie sėkmingai pabėgo“, – pamena A. Breivė. Šis aplinkosaugininkas buvo ir vienas tų, kurie maždaug prieš dešimtmetį po Pānevėžio centrą vaikėsi du lūšiukus. Sugauti lūšiukai buvo laikinai priglauti Pānevėžio gamtos mokyklos voljeruose. Įtarta, kad jie yra iš vienos vados, kažkieno auginti nelaisvėje, o vėliau pabėgę ar paleisti į nesvetingą laisvę. Vienas jų nugaišo, o kitas vėliau išgabentas į specialų žvėrinčių, kur gyveno ir daugiau lūšių.

Pānevėžio gamtos mokyklos metodininkė Rima Ivanauskienė pamena ir kuriozinių atvejų. Pavyzdžiui, kartą policijos pareigūnai jiems atvežė dėžėje uždarytą keturkojį ir paaiškino kažkokių panevėziečių ūkiniame pastate sugavę Šiaurės Amėrikos meškėną. Tačiau atidarius dėžę paaiškėjo, kad joje – laukinis usūrinis šuo. Po karantino jis buvo išvežtas ir paleistas į miškus. Kitą kartą gamtos mokyklos specialistė važiavo į vieno panevėziečio butą gaudyti gyvatės. Atvykus paaiškėjo, kad ten slepiasi nenuodingas azijinis žaltys. Jis buvo atvežtas į gamtos mokyklą, o vėliau atsirado ir jo savininkas.

Pasak R. Ivanauskienės, atsitiktinai mieste atsidūrę laukiniai gyvūnai būna apimti streso, tuomet gali ir patys nukentėti, ir žmones sužeisti. „Naminis gyvūnas supranta varymą, o laukiniams tai panašu į grėsmę, persekiojimą. Tuomet jie išsigandę bando pabėgti“, – įsitikinusi gamtininkė.

Kaip laukiniai gyvūnai atsiduria miestuose? Kartais taip įvyksta susidūrus su plėšrūnais ar žmonėmis – išsigandęs žvėris puola bėgti kur akys mato. Dar viena bėda – vis besiplečianti žmonių veikla. Žmonės neretai suardo ir įprastus žvėrių migracijos kelius miškinguose kelių ruožuose įrengdami tvoras. „Važiuojant yra tekę matyti ne vieną briedį, stovintį už tvoros ir tarsi nesuprantantį, ką toliau daryti – įprastas jo takas atkirstas“, – pasakojo aplinkosaugininkas A. Breivė.

Pagal Rasą Stundžienę

10 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į mokytojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

FOTOGRAFIJA – TARSI MAŽYTIS PRAREGĖJIMAS

Kalbėdama apie tai, kaip gimsta fotografijos paveikslas, sakau: „Nutinka kadras.“ Fotografija gali priminti žvejybą. Žvejo tikslas – sugauti didelę žuvį. Ar gali nepatyrusiam žvejui pasisekti tokią pagauti? Atsitiktinai – taip. Bet jei jis žinos, kokiais ritualais, kokiomis priemonėmis, kurioje vietoje, koku paros metu geriausia žvejoti, tai tikrai padidins tikimybę sulaukti laimikio. Tačiau ar jam visada pasiseks grįžti su didele žuvimi? Ne, garantijos nėra.

Taip ir fotografijoje: jeigu jauti spalvas, kompozicijos „skambesį“, jei žinai, kaip įkalbėti paklusti techniką, tada tikimybė „pagauti žuvį“ didesnė. Tačiau visko negali suplanuoti, ir tai nuostabu. Ieškau fotografijos su stipriu vidiniu užtaisu. Gražių nuotraukų yra daug, bet retai kurios išties suvirpina kažką tavo sieloje.

Dabar vis labiau pasineriu į kasdienybės fotografiją. Žmonės dažniausiai pasikviečia fotografą per šventes. Daugumoje laiškų, kuriuos gaunu, esu kviečiama įamžinti vestuves, jubiliejus, krikštynas. O man atrodo, kad viskas yra čia ir dabar. Dažniausiai žmonės mano: štai, kai ateis šventė, kai viską susitvarkys, pasipuoš, suruoš vaises, štai tada nutiks kažkas ypatingo – verto fotografijos. O aš noriu parodyti, kiek daug nuostabumo yra mūsų kasdienoje.

Žmogus gyvena didesnėje ar mažesnėje bendruomenėje. Man visada įdomu, koks tas jo pasaulėlis. Noriu pajusti kiekvieno mažo pasaulėlio pulsą ir papasakoti apie tai fotografijoje. Kažkur gyvena vienišius, o gal vieniša mama su dukra, o gal didžiulė šeima su seneliais... Kiekvienas kambarėlis pilnas gyvenimo. Taigi, praveri duris ir atsiduri kitoje realybėje. Įdomu pasibelsti ir į kitų kultūrų, kitų šalių žmonių „mini pasaulėlius“. Bet nereikia net toli keliauti, ir čia pat pradarei duris, ir atsiveria labai įdomūs dalykai.

Anksčiau fotografuodama visada daug ruošdavausi. Ilgainiui supratau, kad tai ne visada reikalinga. Pavyzdžiui, neseniai buvau vienuose namuose. Ten viskas taip gražiai sutvarkyta, bet fotografuojant kartais būna gaila, kad žmonės pernelyg ruošiasi mano atėjimui, – norėtųsi jausti natūralią namų atmosferą. Dėmesį patraukė stiklainis ant stalo su keistu skystimu, kažkas jame plaukioja, ant stiklainio ranka užrašyta „klevų“. Paklausiau ten gyvenančių berniukų, kas tai yra. Jie pradėjo pasakoti apie sulą, iš kur jos prisėmė, kodėl mirksta stiklainyje razinos, – atsivėrė toks nuostabus kasdienybės langelis! Nieko daugiau neberekėjo – visa ta istorija, kaip seneliai sulą gauna, kaip jie anūkams atveža... Kaip anūikai saldina ją džiovintais vaisiais, nes cukrus juk nesveika, o paskui šiaudeliais išžvejoja. Tėvai iš šalies žiūrėjo nustebę, kodėl tiek daug dėmesio sulai skiriu? O juk viename stiklainyje – šitiek gyvenimo!

Man fotografijos – tarsi mažyčiai praregėjimai, galimybė šiek tiek kilstelėti skraistę. Įdomiausia, kad pats negali suplanuoti, kokiais sluoksniais atsiskleis kasdienybės paveikslas. Gali tik eiti savo keliu ir nesiliauti stebėtis.

Pagal bernardinai.lt